

OBRTNI VESTNIK

stroka
Državna licejska knjižnica
Ljubljana

...go in napredek slovenskega obrtništva.

Ljubljana
Izhaja
...esečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . 48 K
polletno . . . 24 »
četrtletno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi $\frac{1}{4}$ str. 1000 K
» » » $\frac{1}{2}$ » 500 »
» » » $\frac{1}{4}$ » 260 »
» » » $\frac{1}{8}$ » 140 »
» » » $\frac{1}{10}$ » 75 »
Pri 12kratni objavi 5%, pri
24kratni obj. 10% popusta.

IV. letnik.

V Ljubljani, 6. julija 1921.

Štev. 13.

Ugodna prilika.

Takoj z nastankom Jugoslavije se je porodila želja, naj se skliče v Ljubljano, prestolico Slovenije, vseslovenski obrtniški shod. Na tem shodu naj bi se obravnavala vsa vprašanja, ki se tičejo obrtnika, in sprejeli sklepi, ki naj bi bili obvezni za ves obrtniški stan v gospodarskih in političnih zadevah. Da bi bil tak obrtniški shod za ves obrtniški stan največjega pomena, o tem ni nobenega dvoma. Z resno voljo in vztrajnim delom bi se končno moglo premagati vse težave, ki bi bile zvezane s prireditvijo takega shoda.

Na vsak način pa bi bil dosegljiv lep uspeh že z ozirom na dobro razvite obrtniške organizacije po Sloveniji. Oprti na številna društva in zadruge obrtnikov, bi mogli prirediti v Ljubljani impozanten tabor obrtnikov, ki bi bil sijajna manifestacija naše misli, ki bi dokazal vsej javnosti silo obrtniškega stanu. Prepotrebna je taka manifestacija, ker je že skrajni čas, da pokažejo obrtniki svojo resno voljo, da se bore za svoje pravice, da so v stanu si jih izvojevati, da postanejo tako splošno vpoštevan faktor, kar bi kot eden najvažnejših produktivnih stanov že davno morali biti.

Avgusta meseca bo v Ljubljani obrtni velesenj, s katerim bo zvezana razstava produktivnih izdelkov. Za obrtnike vseh strok je taka razstava največje važnosti. Tu bo videl obrtnik vse izdelke, ki so mu potrebni in ki imajo to veliko prednost, da so domačega izdelka. Pred vojno je bilo treba naročevati vse iz tujine in plačevati visoko carino, tako da domač obrtnik niti tekmovati ni mogel s tujim blagom. Dandanes je mnogo ljudij, ki mislijo, da je treba nabavljati vse v tujini. Na razstavi pa bodo spoznali, da je domača obrt razvita in da se vedno bolj in bolj lahko osamosvojujemo od tujcev. In že to opravičuje razstavo in jo priporoča.

Na razstavi pa bodo tudi izdelki obrtnikov samih. Seveda le najboljši in najfinejši! Ti izdelki bodo za marsikoga dobra šola, ker bodo jasno pokazali, kako je treba delati in kaj se danes zahteva. Zato bi morale delovati obrtniške organizacije že danes na to, da obiše razstavo vsak obrtnik.

To bi se moglo uresničiti najlepše na ta način, če bi se sklical v dnevih obrtniškega velesemnja prej omenjeni obrtniški tabor. Tako bi razstava kakor tudi tabor vabila obrtnike v Ljubljano in nobenega dvoma ni, da bi potem obe obrodilo najlepše uspehe.

Obrtni velesenj bo od dne 13. do dne 24. avgusta. Ker pade dan 13. avgusta na soboto, dne 15. avgusta pa je praznik (Veliki Šmaren), bi bilo najbolje, če bi se ravno ta dva dneva vršil obrtniški shod, da ne bi izgubil obrtnik delavnega dne. Zato predlagamo, da bodi v nedeljo dne 14. avgusta glavna seja obrtniških organizacij, na kateri naj se določijo vsa važnejša vprašanja, ki naj pridejo na obrtniškem taboru in pretres. Tabor sam pa bodi v ponedeljek, dne 15. avgusta.

Če se ta naš predlog vpošteva, potem se naj sestavi v Ljubljani takoj pripravljalni odbor, ki naj poskrbi za to, da se osnujejo povsod po Sloveniji pododbori, ki morajo zainteresirati vse podeželje za razstavo in za tabor. Če se poprimemo takoj in z vso vnemo dela, potem je gotovo, da bodo pripravljalna dela pravočasno končana in da bo izpadla manifestacija obrtniškega stanu tako, kakor to zahteva interes obrtnikov.

Zategadelj pozivljemo vse obrtnike, da sprejmejo predlog in da se podado na delo.

Obrtniški stan, ki je tudi eden stebrov države, ki je osobito pri gradnji države največje važnosti, mora pridobiti mesto, ki mu gre. To pa je mogoče doseči samo, če store vsi obrtniki svojo dolžnost in če delajo tako za uspeh semnja kakor za zmago tabora.

Zato vsi na delo!

Potrebno pojasnilo.

»Jugoslovanski obrtnik«, glasilo klerikalno mislečih obrtnikov, je prinesel v svoji 5. številki na dvoje »Vprašanj« čisto nepravilen odgovor, ki bi mogel marsikateremu obrtniku kakor tudi vajenčemu oskrbniku ustvariti popolnoma napačne pojme. Zato malo pojasnila.

Prvo vprašanje se glasi: »Kaj naj počne vajenec krojaške obrti, ki se je učil tri leta pri mojstru, ki je koncem njegove učne dobe odšel na vojno in tam padel, tako da je ostal vajenec brez izpričevala?«

Drugo vprašanje: »Oče krojač je učil svojega sina v krojaštvu, koncem sinove učne dobe pa je umrl in je ostal sin brez izpričevala. Kako pride sin do izpričevala?«

Uredništvo »Jugoslov. obrtnika« nasvetuje, naj da v obeh primerih županstvo potrdilo, da sta se res oba vajenca učila.

Če bi se smelo obrtno oblastvo zanesti na taka županska potrdila, potem nasvet ne bi bil niti napačen.

Toda po § 99. obrtnega zakona iz leta 1907 je merodajna edinole učna pogodba, ki je obvezna in ki se ima predložiti zadrugi, če taka v kraju obstoji, drugače pa županstvu tekom štirih tednov po pričetku učne dobe.

Če ni učne pogodbe, tedaj tudi ni zanesljivih podatkov, kdaj se je učna doba pričela in kako dolgo naj traja.

Če ni učne pogodbe, potem pride v poštev le izkaz okrajne bolniške blagajne, ker je vsak mojster prisiljen, priglasiti pri njej svojega vajenca tekom treh dni potem, ko ga je sprejel.

Pri tej priliki smatram za važno, da opozorim vse kmetijske stariše, ki hočejo, da se njih otroci izuče v rokodelski obrti, na tozadevne zakonske predpise.

Vajence sme imeti le tisti obrtnik, ki ima obrtni list ali kakor se nepravilno pravi, ki »ima patent«. Dotičnik, ki tega nima, tudi ne sme imeti vajencev.

Po zakonu iz leta 1907. smejo imeti nadalje vajence le oni obrtniki, ki so po letu 1912. dobili obrtni list za samostojno izvrševanje obrti in so tudi položili mojstrski izpit. Kdor ni tem zahtevam zakona zadostil, ne sme imeti vajencev in jim ne sme izstavljal učnih izpričeval. Samo obrtni list torej ne zadostuje. Če bi torej kdo, ki nima obrtnega lista in mojstrskega izpita, imel vajenca, potem vsa ta doba vajencu ne šteje v učno dobo in vsa vajenška doba bi bila izgubljena.

Oče ali postavni vajenčev oskrbnik naj torej tega ne prezre! Na lastne oči se naj prepriča, če ima dotičnik, ki hoče sprejeti vajenca, obrtni list in če ima mojstrski izpit.

Poleg teh določil pa so še drugi zakoniti zadržki, ki branijo sprejem vajencev. V tem oziru je najbolje povprašati pri zadrugi, če je ni, pa na okrajnem glavarstvu pri obrtnem referentu. Županstva običajno ne morejo podati natančnih pojasnil, ker vse te zadeve ne spadajo v njih področje.

Sedaj pa se povrnimo k napačnemu navodilu »Jugoslovanskega obrtnika«, ki se glasi: »Prošnji, ki jo bosta za dosego obrtnega lista (napačno patenta) vložila potem okrajnega glavarstva na deželno vlado, oddelek za trgovino in obrt, naj priložita dokazila od županstva. Obenem naj prosita, da se naj njima izpregleda zahtevana pomočniška doba od dveh let, če nista te prestala. Bolje bi pa bilo, da bi po prejetju dokazil od županstva naredila pomočniški izpit«.

Tako odgovor, ki pa ima to veliko napako, da je nepravilen. Po § 14. obrtnega reda, točki 2., traja pomočniška doba najmanj tri leta, ne pa dve leti. Res je sicer, da sme deželna vlada spregledati pomočniško dobo, toda to šele tedaj, ko je zaslišala trgovsko in obrtniško zbornico in prizadeto zadrugo. Da bi ena izmed teh na to pristala, pa je popolnoma neverjetno in v zadnjem času se tudi ni dogodil noben tak primer.

V kratkem bodo razpisane volitve v trgovsko in obrtniško zbornico. Za obrtnike je velevažno, da se pobrigamo pravočasno za volitve, da dobimo prave zastopnike teptanega obrtniškega stanu, katerim ne bo le za čast, ampak za resno in intenzivno delo v korist in varstvo obrtnikov.

Urednik »Jugoslovanskega obrtnika«, ki je celo podpredsednik zbornice, je s svojim spredaj pojasnjenim »navodilom« dokazal, da ima sila malo zmisla za obrtne predpise, toliko več pa za »Jugoslovansko obrtno zvezo«, katere predsednik je. Pa brez zamere!

M. Malovič s. r., združni načelnik.

Proti obrtni svobodi.

Trgovinsko ministrstvo je izdelalo načrt obrtnega zakona, ki naj bi imel veljavo v vsej državi. Avtentični tekst zakonskega načrta nam še ni znan, le toliko vemo, da se načrt v mnogih vprašanih oddaljuje od zakona o radnjama, ki velja v pokrajinah nekdanje kraljevine Srbije. Prvotno je namreč vlada namerala razširiti nekak modernizirani zakon o radnjama na vso državo. S tem, da je vlada opustila ta namen ter je izdelala nov zakonski načrt, vidimo že precejšen napredek in mnogo uvidevnosti za gospodarsko tako različno razvite pokrajinske komplekse. Z izdajanjem zakonskega načrta o obrtnih pravicah je postalo zopet aktualno vprašanje obrtne svobode oziroma obrtne zaščite. Obrtni zakoni imajo predvsem pred očmi regulacijo manjšega obrtništva in trgovinskih obrtov, dočim prepuščajo industriji, da se razvija po svoji prosti inicijativi, ter slednjo omejujejo v glavnem samo v delavskem vprašanju. Zato so obrtni zakoni predvsem važni za razvoj malega obrta in male trgovine. Eno glavnih vprašanj obrtnega prava je, kakšno stališče naj zavzema napram gornjim obrtnim podjetjem, ali naj jih močno ščiti s tem, da izvrševanje obrta veže na izpolnitev posebnih predpogojev, ali naj prepušča razvoj teh produktivnih poklicov prostemu konkurenčnemu boju. Okrog tega vprašanja se bodo pri nas bili brezdvomno ostri boji, ker po sedaj veljavnih obrtnih postavah vlada v Jugoslaviji skoro načelna raznoličnost. Dočim imajo v bivši Srbiji malone popolno obrtno svobodo, posebno kar se tiče trgovinskih obrtov, je v pokrajinah, kjer veljajo še avstrijski obrtnopravni predpisi, nastop rokodelskih in mnogoterih trgovinskih obrtov strogo reglementiran ter uživa v teh pokrajinah obrtno delo izdatno zaščito. Med tema dvema ekstremoma stoji Hrvatska in Bosna, kjer je obrtna zaščita manjša kot pri nas, ali vendarle precej sorodna naši.

Povodom izdajanja obrtnega zakonskega načrta se je načelno vprašanje: za ali proti obrtni svobodi že pokrenilo v jugoslovenski javnosti ter se moramo tudi mi baviti z njim, ako nočemo, da nas prehitijo druge pokrajine ter nam imputirajo obrtno-pravni položaj ki bi ga mi ne mogli prenesti. Treba nam je predvsem izluščiti jedro problema. Ko se je v preteklem stoletju začela brzo razvijati obrtna delavnost, so vladala liberalna gospodarska načela. Vsakdo naj poskusi v svobodnem konkurenčnem boju razviti svoj ustvarjajoči talent. Ta prosta igra gospodarskih sil je bila temelj starejšim obrtnim zakonom. Ali proti temu načelu se je pojavil proti koncu prejšnjega stoletja odločen odpor v vrstah malega obrtništva in malega trgovstva. Razvoj tovarniških podjetij in velike trgovine je namreč pretel, gospodarsko upropastiti cele sloje prebivalstva. Na drugi strani pa so neizkušeni in neizvežbani elementi slabili konkurenčno moč solidnega obrtništva in trgovstva. Doživeli smo potem sukcesivno vedno obsežnejšo zaščito teh dveh stanov, ki je pri nas v

najnovejši dobi dosegla svoj vrhunec, ko smo morali celo vrsto trgovinskih obrtov podvreči celc koncesiji. Načelo proste konkurence je gotovo zdravo, ali v naših razmerah zaenkrat neizvedljivo. Njegova izvedba bi značila amerikanizacijo našega produktivnega dela, za kar pa po vsej svoji tradiciji nismo usposobljeni. Ako zahtevamo zaščito obrtnega dela, nočemo s tem ustvariti zgodovinskih časov obrtnih cehov in privilegijev, ampak hočemo s tem osigurati samo mirni razvoj gospodarskega življenja. V Srbiji je lahko veljala obširna obrtna svoboda, ker je tam obrtna produkcija še mlada in nima tradicije, vsled česar ne more priti do večjih konfliktov in kriz, ali pri nas ne smemo seči nazaj v polpreteklo dobo, ker moramo paziti, da se prehod k industrijalizaciji izvrši čim gladkeje in brez občutnih gospodarskih žrtev.

Pri izjednačenju teh načelnih nasprotstev nam bo treba nastopiti precej energično, ker srbski obrtniški in trgovski predstavniki ne bodo hoteli pristati na naše napredno stališče. Za nas so merodajni sklepi mnogobrojnih trgovskih in obrtniških shodov, kjer se je povsod enoglasno sprejela zahteva po zaščiti rokodelskih in trgovinskih obrtov. Dokaz usposobljenosti, kot ga predpisuje avstrijski obrtni red za nastop rokodelskih obrtov, moramo i nadalje reklamirati. Od nekaterih predstavnikov obrtnega stanu čujemo celo zahtevo, naj se podaljša pomočniška doba. Te zahteve pač ne bomo mogli uveljaviti, ali pri dosedanjem obsegu dokaza usposobljenosti bomo morali vstrajati. Izpregled dokaza usposobljenosti, kot ga predvideva avstrijski obrtni zakon, bomo morali tudi pripustiti, kar je v mnogih primerih zares na mestu, da se takim obrtnikom, ki brez svoje krivde ne morejo predložiti predpisanih izpričeval, kljub temu, da so bili zakonito določeno dobo zaposleni v obrtu ter so torej materijalno izpolnili vse postavne predpogoje za nastop obrta, omogoči samostojna eksistenca. Vsled izrednih vojnih razmer so se morala tekom zadnjih dveh let določila o dispenciji uporabljati precej liberalno, ako smo hoteli biti količkaj socialno pravični, ali ta prehodna doba gre h kraju, in bomo zopet morali započeti rigoroznejšo prakso. Pri izjednačenju obrtnega zakona bomo morali paziti tudi na to, da se vsi rokodelski obrti, ki so naštetih v § 1. avstrijskega obrtnega reda, še nadalje vežejo na dokaz usposobljenosti. Isto stališče bomo morali zavzeti glede trgovinskih obrtov. V tem vprašanju vlada še večja diskrepanca med nami in Srbi. Po srbskem zakonu o radnjama so takorekoč vsi trgovinski obrti popolnoma prosti, medtem ko je pri nas baš sedaj uveljavljeno nasprotno načelo koncesije za mnogotere trgovinske obrte, dočim so drugi v veliki meri vezani vsaj na dokaz usposobljenosti. Zveza trgovskih gremijev in zadrug ter trgovska in obrtniška sta sicer pred kratkim predlagali pokrajinski vladi, naj se odpravi za trgovinske obrte koncesijsko načelo, ali dozda je to vprašanje še odprto in veljajo dosedanja predpisi. Pri določitvi, kakšno varstvo naj uživajo po enotnem trgovskem zakonu trgovinski obrti, bomo vstrajali na stališču, ki ga je svojčas zavzela zveza gremijev, da napuščamo koncesijsko načelo, ali da v zvezi s tem dosledno vstrajamo na tem, da se za vse trgovinske obrte, torej v večjem obsegu, kot to dozda statuiru v Sloveniji veljavni obrtni red, uvede dokaz usposobljenosti. Med napustitvijo koncesijskega načela in splošno provedbo dokaza usposobljenosti bomo morali ustvariti junktim, ker ne smemo naenkrat pasti iz koncesijske zaščite v

popolno svobodo za nekatere trgovinske obrte. Tudi v tem vprašanju bomo imeli mnogo nasprotnikov.

Naš program, ki temelji na resolucijah mnogobrojnih trgovskih in obrtniških shodov ter je stvarno edino utemeljen, se torej glasi: Boj proti obrtni svobodi, izvedba dokaza usposobljenosti za rokodelske obrte vsaj v avstrijskem obsegu ter za vse trgovinske obrte tudi preko tega obsega.

Opazke k volitvam v obrtno sodišče.

Volitve v obrtno sodišče se bodo vršile julija t. l.

Zaradi reklamacij, za katere se čas še določi, in pa v varstvo pravic, osobito duševnega delavstva, ki se je z ozirom na važnost obrtnih sodišč dosedaj premalo zanimalo za volitve v obrtno sodišče, je treba že danes opozoriti na gotove ugodnosti in pomanjkljivosti, ki jih nudijo razni zakoni za razsojo sporov med delodajalci in delojemalci.

Pred vsem pa je treba ugotoviti, katere spore razsoja obrtno sodišče.

Po § 4. zakona z dne 27. novembra 1896, št. 218, je obrtno sodišče stvarno pristojno za razsojo sporov zaradi plač, nastopa, nadaljevanja in prenehanja službenega razmerja, zaradi dajatev in odškodninskih zahtev, odtegljajev in konvencionalnih kazni, zaradi izročitev vpisov v del. knjižice, zaradi odškodninskih zahtev vsled nepravočasne izročitve delavskih knjižic ali nedopustnih vpisov in opazk v istih, zaradi pripadnosti k penzijskim in podpornim blagajnam itd.

Po § 41. zak. z dne 16. januarja leta 1910, št. 20, pa za spore iz službenih razmerij, uravnanim s tem zakonom, ako se za službodajalčevo podjetje uporablja obrtni red.

Če se torej za službodajalčevo podjetje ne uporablja obrtni red, tudi za delojemalca ni pristojno obrtno sodišče.

Za delojemalce, delavce pa je smatrati v smislu zakona 27. novembra leta 1896, št. 218, a) delovne mojstre, delovodje in predelavce, pomožne delavce in dninarje; c) osebe, ki delajo za podjetnike izven obrata in d) vsi v trgovskih obratih za trgovska opravila zaposlene osebe, torej tudi za višja trgovska opravila nameščeni, to so: knjigovodje, korespondenti itd.

Takoj tukaj je opaziti, da se je s cit. zakonom razširila subjektivna kompetenca obrtnih sodišč tudi na višje trgovske nastavljenice (poslovodje, knjigovodje itd.). Zaposleni v trg. obratih, v drugih (netrговskih) obratih pa na delovne mojstre, delovodje in predelavce, ker se ti in pa vsi drugi za višja trgovska in netrговska opravila običajno z mesečno ali letno plačo nastavljeni po § 73. obrt. reda do tedaj niso prištevali k pomožnemu osebju, zaposlenim v obratnih podjetjih vsake vrste, vsled česar vsi ti po cit. § tudi niso spadali pod zaščito obrt. reda in tudi ne pod zakon o trgovskih nastavljenicah v smislu VI. naslova trg. zak.

Zakaj se niso že tedaj v ta zakon sprejeli tudi uslužbenci za višja trgovska opravila, zaposleni v netrговskih obratih, in pa uslužbenci, zaposleni v trgovskih in netrговskih obratih, ki opravljajo višja netrговska opravila, je težko razumeti, če se uvažuje, da opravlja na pr. knjigovodja v obratu, ki ni trgovski, isto delo kakor njegov tovariš v netrговskem komptuarju.

S tem so se odprla vrata vsem onim kompetenčnim sporom, o katerih pravi strokovnjak dr. Randa: vsled netočnega in brezmiselnega besedila kompetenčnih norm in različnega pomena pojma »pomožni delavec« ozir. »višje opravilo« itd. je doktrina in praksa v tem vprašanju brezupna.

Vsled tega polovičarstva in pa na pritisk organizacij bila je vlada prisiljena izdati poseben zakon z dne 16. januarja 1910, str. 20, takozvani zakon o trgovskih nastavljenicah, ki urejujejo službeno razmerje teh in pa še celo vrsto drugih duševnih delavcev, ne glede na to, ali opravljajo višja trgovska ali netrговska opravila.

S tem se je razširila kompetenca obrtnih sodišč tudi na duševne delavce, ki do tedaj niso spadali pod zaščito obrtnega reda ozir. VI. oddelka trg. zakona, ki se je z novim zakonom iz leta 1910 uknil.

V ta zakon pa so bili poleg trgovskih nastavljenec in pa nastavljenecv za višja trgovska opravila uslužbenih pri obratih, spadajočih pod obrtni red, sprejeti tudi drugi duševni delavci, ki so zaposleni v obratih, ki pa ne spadajo v smislu zak. z dne 20. dec. 1859, št. 227, pod obrtni red kakor v kred. zavodih, hranilnicah, posojilnicah, pridobitnih in gospodarskih zadrugah vsake vrste v uredništvu, upravi ali v prodaji kakega perijodičnega lista, odvetniških in notarskih pisarnah itd.

Človek bi mislil, da bo sedaj konec tistih sporov, pod katero sodišče spadajo vsi ti duševni delavci, ki so zaposleni v obratih, ki spadajo pod obrtni red, in pa v obratih, ki ne spadajo pod obrtni red. Pa ne in ne.

§ 41. cit. zak. o trgovskih nastavljenicah, namreč določa sledeče:

Za spore iz službenih razmerij, pravomočnih s tem zakonom (trgovskih nastavljenecv) so pristojna obrtna sodišča, ako se za službodajalčevo podjetje uporablja obrtni red

Kako se uveljavlja ta zakon v praksi, o katerem pravi dr. Randa, da njega logična odredba ni najboljša stran tega zakona, naj dokažem s par slučajih:

1. Trgovski poslovodja, ki se je sprl s svojim delodajalcem trgovcem, moral je po zakonu z dne 27. novembra 1896, št. 218, iskati svoje pravice pri obrtnem sodišču. Če pa je vsled tega spora vstopil pozneje v kako netrговsko podjetje, kjer je opravljal isti posel, ni smel pred obrtno sodišče, temveč je moral vložiti tožbo pri navadnem sodišču, ker ga ni več štivil zakon iz leta 1896. Danes ga tudi v tem netrговskem podjetju štiti zakon o trgov. nastavljenicah iz leta 1910 in sme torej vlagati tožbe pri obrtnem sodišču.

Če pa iz tega obrata prestopi v kako hranilnico, posojilnico, zarovalnico ali celo informacijsko pisarno, kjer bo opravljal isto delo, ga štiti še vedno zakon o trgov. nastavljenicah, ne sme pa za slučaj spora vložiti tožbe pri obrtnem sodišču, ker ta podjetja ne spadajo pod obrtni red.

2. Pri kaki gospodarski zadrugi zaposleni knjigovodja ne spada pred obrtno sodišče, ker za zadrugo ne velja obrtni red.

Ista zadruga pa ima obrtno priglašeno recimo vinsko trgovino, za katero vodi knjige taisti knjigovodja.

Takega knjigovodjo je treba vpisati v volilni imenik, ker je deloma nastavljen pri tisti zadrugi, ki spada s svojo vinsko trgovino pod obrtni red, četudi ista zadruga, ki prodaja druge predmete le svojim

članom, ne spada pod obrtni red, ker ni nikjer rečeno, da bi morala politična oblast zasliševati priče, ali opravlja ta knjigovodja več posla za tisto zadrugo, ki ne spada pod obrtni red, ali za ravnoisto zadrugo, ki spada pod obrtni red.

Pa recimo, da ga označi ta zadruga za knjigovodjo, ki vodi knjige pretežno za zadrugo, ki spada pod obrtni red. Vpisan bo torej v volilni imenik in bo tudi volil. V slučaju spora pred obrtnim sodiščem pa lahko taista zadruga izjavi, da vodi knjige za vinsko prodajo le mimogrede. In kaj bo temu posledica? Obrtno sodišče mora tožbo zavrnuti, knjigovodja mora pred navadno sodišče, ki je na ta pravorek vezano. Obrtno sodišče je imelo z zasliševanjem strank in prič neposredno delo, stranke pa zamudo časa in stroške. Če je bil torej že prvi zakon pomanjkljiv, je ta še bolj, ker se že sedaj opaža, da obrtniki in službojemalci sami ne vedo, kdo se sme vpisati v volilni imenik, kaj šele, katero sodišče je za nje pristopno v slučaju tožbe. In zakaj dva sodišča za spore, katere urejmeta ista zakona, če je že tu obrtno sodišče.

Da se vsaj glede kompetence enkrat za vselej reši brezdvomno, ali spadajo spori nastavljenecv višjih opravil, ki stoje z eno nogo v podjetju, za katero velja obrtni red, z drugo nogo pa v istem podjetju, za katero ne velja obrtni red, bi bilo priporočati, da se za vse spore delodajalcev in delojemalcev, katerih službeno razmerje urejuje obrtni red oziroma zakon trgovskih nastavljenecv, razširi pristojnost obrtnega sodišča na vsa podjetja in obrate, ne glede na to, ali velja za te obrtni red ali ne. Če ne gre drugače, naj bi se za iste ustanovila posebna volilna skupina.

To predlagati, imajo pravico po § 2. zak. z dne 27. nov. 1896, št. 218, deželni zbori in odbori, okrajna in občinska zastopstva, trgovske in obrtne zbornice, obrat. nadzorništvo, zadruge, korporacije in društva — po mojem mnenju preko besedila § 1 istega zakona, ki določa, da se razteza stvarna pristojnost obrt. sodišč na vsa podjetja, za katera velja obrtni red. Če se je napravila izjema pri monopolu in realijah, za katere tudi ne velja obrtni red, naj se to stori tudi v drugih slučajih. Kar je nezdravega na zakonu trgov. nastavljenecv, naj se odpravi, ker za to govore interesi sodstva in pa službojemalcev.

Zakaj naj civilni sodnik študira obrtni red in zakon trgovskih nastavljenecv, če 95 odstotkov teh sporov rešuje obrtni sodnik?

Za nastavljenca pa bi imelo to razširjenje kompetence obrt. sod. tudi to ugodnost, da ni treba plačevati odvetnika, ker je pri obrtnem sodišču v I. instanci zastopstvo po odvetniku izključeno, v II. instanci pa nepravilno. Razen tega prisedujejo pri obrtnem sodišču prisedniki iz vrst službodajalcev in službojemalcev, ki poznajo tudi praktično stran poslovanja v obratih.

Štev. 4106-21.

Izvršilna naredba

ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani
o ustanovitvi deželnih stavbenih zadrug.

Na podstavi čl. 3 in 4 naredbe deželne vlade za Slovenijo z dne 15. novembra 1919, št. 11 v Ur. l. iz leta 1920, s katero so se izdali predpisi za pospeševanje ustanovitve strokovnih obrtnih zadrug in zvez

obrnih zadrug, se po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice in poslujočih zvez obrtnih zadrug, odreja:

Clen 1.

Okoliš sledečih strokovnih obrtnih zadrug se razširi na vse območje deželne vlade za Slovenijo:

- a) zadruga stavbenikov na Kranjskem v Ljubljani,
- b) zadruga zidarskih mojstrov v Ljubljani. Tej zadrugi se obenem prideli vodnjakarji.

Clen 2.

Ustanovijo se sledeče deželne strokovne obrtne zadruga za vse območje deželne vlade za Slovenijo:

- a) zadruga tesarjev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani;
- b) zadruga kamnosekov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani.

Clen 3.

Z ustanovitvijo v čl. 1 in 2 navedenih zadrug postanejo vsi stavbeniki, zidarji, tesarji, kamnoseki in vodnjakarji člani teh strokovnih zadrug in se izločijo iz obrtnih zadrug, pri katerih so bili dosedaj vključeni.

Clen 4.

Ta naredba stopi v veljavo z dnevom razglasitve.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, dne 23. junija 1921.

Dr. Marn, l. r.

Dnevne vesti.

Ustava sprejeta. Dne 30. junija t. l. je ustavotvorna skupščina sprejela z veliko večino ustavo, na podlagi katere se bo sedaj mogla naša država konsolidirati. Dosti so se imeli boriti naši državniki, med njimi duša naš Nikola Pašić, predno so to dosegli, zakaj temni elementi so bili na mestih, ki jih niso bili vredni, ker so razbijali državno in narodno jedinstvo. Razdirali so, koder so le mogli, nagajali prav po pobalinsko državi, kateri bi morali biti hvaležni, da jih je otela. Pokojni Avstriji so pa radi prav hlapčevsko služili. Upajmo, da s konsolidacijo naše države na podlagi ustave bodo izginili tudi ti elementi, ki niso zaslužili drugega, nego, da bi se jih poslalo za poizkušnjo na »oddih« v kako drugo »blaženo« državo, če bi jih hoteli sprejeti. Izginili bodo morali s površja, ker je ustava sprejeta in so ž njo temeljni državni zakoni uveljavljeni, zakaj v vsaki kmečki hiši mora vladati red in v naši državi Jugoslaviji tudi!

Pokušen atentat na prestolonaslednika regenta. Kakor je že dnevno časopisje poročalo, je bil poskušen dne 29. junija na našega regenta atentat. Spaso Stejič, slikarski pomočnik, rodom iz Turške Komiže, je vrgel s poslopja ministrstva za javna dela bombo, ki je udarila v steber električne napeljave in je k sreči že v zraku eksplodirala preje, nego se je regent mimo pripeljal po položitvi prisege na ustavo. — Preiskava je že dognala, da so tega poskušnega atentata duše komunisti. In take elemente naj naša država trpi celo v ustavotvornih skupščinah?! Popolen obračun ž njimi najbrže ni več daleč!

Razno.

Obrtne razstave, sejmi, izložbe in naš obrtnik. Dne 3. julija t. l. je bila svečanostna otvoritev »Radišinega tedna« v Zagrebu, samo nekaj tednov pa nas tudi še loči od »Velikega semnja« v Ljubljani. Zanimanje za »Radišini teden« v Zagrebu je bilo posebno veliko. Vse se je zanj zanimalo in tekmovalo za prvenstvo na razstavi in v reklami. Obrtništvo na Hrvatskem, posebno še ono v Zagrebu, je začelo prav živo delovati in se probujati. Tudi v organizacijah se že pozna precejšnji napredek. Prav tako živo zanimanje se opaža tudi pri naraščanju, pri obrtniških vajencih. Vse se je postavilo v nov tir, kar se mora z veseljem pozdravljati. Tudi za našo mlado državo je vse to velikega in važnega pomena, če se prebude obrt, industrija in trgovina.

Marsikateremu obrtniku bi bilo njegovo stališče olajšano, obrt bi se mu povečala in njegov obstoj bi bil gotovejši, ako bi se obrtništvo v polni meri zavedalo važnosti spredaj omenjenih sejmov, razstav itd.

Koliko dobrih mojstrov in delavnic dela le toliko, da se vzdržujejo za najnujnejšo potrebo, da se morejo preživeti. Vse to pač največ zaradi tega, ker jih le malokdo pozna.

Z razstavljenimi predmeti si zamore dober obrtnik pridobiti mnogo odjemalcev, ki ga poprej sploh niso poznali. Vsekakor pa imajo dobri, lepi obrtniški izdelki mnogo več privlačne sile, kakor pa najbolj reklamni napisi.

Ako pogledamo malo izven Jugoslavije, tedaj vidimo, da ima skoro vsako večje mesto svoje redne letne obrtne razstave, sejme itd.

V kratkem bomo priredili v Ljubljani »Veliki semenj«, ki obeta prinesiti nekaj novega in za obrtniški stan velekoristnega. Kakor se čuje, bo ta sejem pri nas postal stalna uredba, kakor je to že v drugih večjih mestih. Zategadelj Vam, obrtniki, toplo priporočamo, da se po možnosti udeležite naše domače razstave, to je »Velikega sejma«, ki bo od dne 13. do dne 24. avgusta v Ljubljani.

Obrtniške zadruga in obrtniška društva naj po možnosti zainteresirajo svoje člane in sploh obrtništvo, da se udeleže te prepotrebne prireditve, da bo tako tudi Slovenija pokazala svoje zmožnosti, svoje izdelke in svojo umetnost nele domačemu, ampak tudi zunanjemu svetu.

Obrtnikom v Zgornji Šiški, St. Vidu, Dravljah, na Posavju, v Kosezah in v okolici teh krajev naznanjamo, naj se pravočasno zanimajo za to, da bodo obrtniki iz vseh teh krajev zastopani v »Obrtnem društvu za Zgornjo Šiško in okolico«. Tozadevna pojasnila daje tačasni predsednik g. Ivan Černe, sedlarski mojster v Zgornji Šiški. Obrtniki, organizirajte se!

Obrtni strokovni in knjigovodski tečaji urada za pospeševanje obrti. 20. pr. m. je otvoril Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani pripravljalni tečaj za podeželske krojače, ki ga vodi potovalni učitelj za krojaštvo pri Uradu za pospeševanje obrti. Poučuje se na srednji tehniški šoli (obrti šoli). Poleg prirojevavanja se poučuje tudi kalkulacija za krojače in obrtno spisje. Tečaja se udeležuje 20 mojstrov in pomočnikov. — 23. t. m. se je pričel knjigovodski tečaj za obrtnike vseh strok, ki ga vodi g. Albert Sič, profesor na trgovski akademiji. Tega tečaja se udeležuje 40 obrtnikov ter se vrši v prostorih slovenske trgovske šole na Kongresnem trgu. 3. julija se je zaključil s

primerno razstavo prikrojevalni tečaj za čevljarje v Železnikih, ki se je vršil pod vodstvom potovalnega učitelja za čevljarstvo pri Uradu za pospeševanje obrti ter se ga je udeleževalo 18 udeležencev. — 11. julija se prične prikrojevalni tečaj za čevljarje v Novem mestu, nakar naj bodo interesenti posebej opozorjeni.

Stornirani akreditivi in kurzne diference v okvirju kompenzacijske pogodbe 180-SHS z Nemško Avstrijo. Oni, ki so v okvirju kompenzacijske pogodbe z dne 1. septembra 1919, št. 180-SHS uvažali blago iz Avstrije ter so dobili od nemško-avstrijskega blagovno-prometnega urada (Deutschösterreichisches Warenverkehrsbüro) na Dunaju obvestilo, da so ji pri Centralni upravi za trgovski promet z inozemstvom stavljeni na razpolago iz storniranih akreditivov ali iz kurzne diference izvirajoči denarni zneski, se pozivajo, da vložijo s kolkom za 2 din. opremljene prošnje za izplačilo teh zneskov pri navedeni upravi v Beogradu, Krunska ulica št. 14. Prošnjam je treba priložiti potrdilo pristojnega davčnega urada, da je prosilec plačal za leto 1920 in prvo polovico leta 1921 predpisane davke. Prošnje brez tega potrdila se ne bodo vpoštevale.

Slikarji in krojači. Londonski krojači so silno nezadovoljni z razstavo slik v Royal Academy v Londonu. Krojači, ki gledajo moške slike, trdijo, da so te, kar se mode tiče, podobne prej strašilom, nego elegantnim gospodom. Zato je eden najbolj znanih krojačev v Londonu predlagal slikarjem, da jih bo, ako želijo, podučil brezplačno vsaj v osnovnih pojmih — krojaškega poklica.

(Nove takse.) Za izdajo živinskih potnih listov so določene po postavki 110. tri vrste taks, in sicer: a) Za drobnico, ovce, koze in svinje 0.20 din. b) Ako se izda en potni list za več komadov drobnice, se mora za vsako glavo doplačati še 0.20 din. c) Za konja in rogato živino pod dvema letoma 0.50 din.; za konja ali rogato živino nad dvema letoma po 1 din. č) Prepis lastnine na kupca za glavo 0.20 din. Ta taksa se plačuje v kolkih, ki se lepijo na potne liste. d) Za overovljenje prevoda o lastništvu in zdravju živine in živalskih sirovin, ki jih izdajajo živinozdravniki na veterinarskih postajah od vagona 5 din. Razne vrste živine se ne smejo uvrstiti na en potni list. Za prestopke proti tem določbam je bila določena 50 kratna kazen. Člani finančnega odbora so predlagali znižanje na 10 kratno vsoto takse. — Železniške in parobrodarske uprave, ki prevzamejo živinske transporte brez potnih listov, podležejo kazni 100 dinarjev za vsak primer.

(Nova naredba o izseljevanju.) Vlada je izdelala novo naredbo o izseljevanju. Po tej naredbi se bo smelo izseljevati samo preko naših pristanišč. Prednost pa bodo imele domače paroplovne družbe, ki dobe skoraj da monopol. Proti tej naredbi piše »Jugoslovanska borza«, ki se boji, da bodo potem domače družbe, ker bodo brez konkurence, mogle izrabljati izseljenike. Dasi je pomislek »Jugoslovanske borze« uvaževanja vreden, vendar pa načelno ne more pobiti vladne namere. Treba bo pač uvesti strogo državno nadzorstvo, pa bodo ovrženi vsi pomisleki.

(Izvoz ližola v poljsko republiko je potrjen.) Za izvoz je potrebno potrdilo poljskega konzula v Zagrebu, da je fižol iz naše države. Poljska se namreč boji ameriškega fižola, ki je bil opetovano povod zastrupljenj.

(Hmelj.) Žatec, dne 15. junija 1921. Stanje hmeljskih nasadov je povoljno. V zgodaj obrezanih nasadih je rastlina dospela deloma do treh četrtin visokosti drogov, oziroma žic, deloma že do vrha; rastlina je zelo krepka in ima obilo stranskih panog. Nekaj je tudi nasadov, v katerih je dospela šele do polovice ali do dveh tretjin visokosti drogov. Pozno obrezani nasadi in oni, katere je poškodoval bolhač, so v razvoju zaostali. Zadnji teden smo imeli podnevi in ponoči hladno vreme, kar ni ugodno vplivalo na hmelj; vendar je vsled deževja zadosti mokrote v zemlji in bo hmeljska rastlina ob toplem vremenu zamujeno zopet nadomestila. Apis-muha in njena zalega sta skoro popolnoma izginili. Kupčija je nekoliko oživila in tudi cene.

Glavno zborovanje Zveze hrvaških obrtnikov v Belovaru se je vršilo dne 29. junija t. l. V dvorani belovarskega Sokola se je zbralo nad 400 članov. Zborovanje je otvoril ob odsotnosti predsednika Matiča podpredsednik Ivan Herezi, kateri je pozdravil prisotne. Nato se je prešlo na dnevni red. Enoglasno so bila sprejeta poročila sedanjega upravnega odbora, kateremu je bil podeljen absolutorij. Nato je bil sprejet proračun za l. 1921 in se je sklenilo povišati članarino. Sklenilo se je, da se bo vršilo prihodnje glavno zborovanje na Sušaku. Na zborovanju je bil prisoten zastopnik ministrstva trgovine g. Hut, zastopnik zagrebške trgovske zbornice dr. Šimaček, zastopnik trgovske zbornice v Osijeku g. Plavšić, nadalje veliki župan Zrelec, mestni načelnik Labaš ter v imenu Slovenske zveze g. Engelbert Franchetti. Zborovanje je bilo končano ob 1. uri popoldne. Popoldne so si udeleženci ogledali šegrtsko razstavo in tvornico »Smev«. Banket je bil ob sodelovanju pevskega društva »Golub« in mestne godbe.

Čevljarska gospodarska zadruga v Železnikih za Selško dolino se je osnovala s sodelovanjem Urada za pospeševanje obrti dne 26. pr. m. Namen te zadruge je skupno nakupovanje surovin ter skupno razpečavanje čevljev. V doglednem času se namerava urediti skupno delavnico.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev opozarja svoje člane in tudi vse ostale obrtnike teh vrst obrtov, da pri nameščenju vajencev ne ravnajo proti predpisom obrtnega reda, kajti nepravilno nameščenje vajencev v obrtu bi v dogledni dobi pomnožilo število pomočniških moči, katere ne bi bilo moč zaposliti, in bi v tem slučaju narastla brezposelnost. Da se temu pride v okom, bode na to z vso strogostjo pazila obrtna oblast, katero bode pri tem podpirala zadruga. Zadrugnim članom se sporoča, da vsak sprejem vajenca takoj, nikakor pa ne šele po prestanem poskušnem času javijo načelstvu. Istotako je priglasiti v svrhu vpisa v seznam ob sprejemu v službo pomočnika in odglasiti istega ob izstopu.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev v Ljubljani je na sestanku svojih zadrugnih članov dne 30. maja t. l. storila sklep, da se ista udeleži ljubljanskega velikega semnja. Udeležbo istega je prijavilo že lepo število članov. Od teh bode večina razstavila izdelke lastnega domačega in tujega izvora, nekaj njih pa razobesilo reklamne tablice z označbo izdelovanj ali prodaje predmetov. Kdor od v zadrugi včlanjenih obrtov želi udeležiti se razstave na eni navedenih načinov, naj izvoli preglasiti njegov naslov na zadrugo, katera radevolje vstreže z nadaljnimi pojasnili.

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani absolvira leto prvič po vojni večje število mladeničev višjo strojno šolo, strojno delovodsko šolo in elektrotehnično delovodsko šolo. Naše industrijske in obrtne kroge opozarjamo, da imajo priliko, pridobiti si teoretsko in praktično dobro izvežbane domače tehnične moči. Interesenti naj se obrnejo na ravnateljstvo imenovane šole, ki radevolje posreduje.

Obrtni koledar za l. 1922! Kmalu bo treba pričeti z nabiranjem gradiva za Obrtni koledar za l. 1922, pa dolguje na koledarju za l. 1921 še četrtna naročnikov. To dejstvo je žalostno! V prihodnje bo na vsak način treba, da bo koledar preje plačan, nego se bo v tiskarni naročil, ali pa bo treba izdavanje koledarja opustiti! — Bodite vendar toliko zavedni in storite svojo dolžnost!

Listnica upravištva.

Tisti, ki še niste plačali naročnine, jo plačajte vendar že enkrat, ker nam v resnici ni več prijetno terjati! Tisti, ki zana-prej nočete lista, ga pa vrnite. Vsakemu svoje!

MALI OGLASI.

Urarski vajenec s 6-razredno ljudsko šolo se sprejme pri urarju Fr. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica št. 1. 31, 3—1

Književni vijesnik. Na ljetnu sezonu naručite si odmah novo izašlo knjigo Jirasek: FILOZOFIČKA HISTORIJA, najbolji historički roman čehoslovačkoga naroda, K 30, koja je izašla kao prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Pouzečom 30 K. Šalje Čeho-Jugoslovenska naklada J. Horejk. Zagreb, Hatzova ulica 15.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30,000,000.—. Rezerva nad K 10,000,000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj. **Brzovjavni naslov:** Jadranska.

Ivanka Franchetti roj. Urbančič.

Dne 16. junija ob 1. uri ponoči je umrla soproga našega načelnika deželne zveze obrtnih zadrug in občinskega svetnika g. Engelberta Franchetti-ja. Pokojnica je bila čez vse skrbna mati, ki je vzgojila vseh 7 otrok v strogo narodnem duhu. Vsi otroci sodeljujejo pri narodnih društvi. Ona sama se pa ni mogla aktivno vdeleževati javnega dela, ker je bila v svoji ljubi jej družini preveč zaposlena. In zato ravno je vživela v krogu vseh, ki so jo poznali, odlično spoštovanje. Vdeležba pri pogrebu, ki se je vršil dne 17. junija t. l. je izpričala to, zakaj dolgo že ni bilo videti tako velikanske udeležbe pri pogrebi. Poleg raznih dostojanstvenikov so se pogreba udeležili tudi člani »Ljubljanskega Sokola« in pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« z zastavo. Zadnji je zapel v slovo pokojnici žalostinke. — Globoko sožalje žalujoči rodbini izreka

»Obrtni Vestnik« v Ljubljani.

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjeni list je „Obrtni Vestnik“. Zato inserirajte v tem listu.

ANTON KUNSTEK

15, 12—13 TRGOVINA Z USNJEM

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4

priporoča svojo veliko zalogo usnja vseh vrst po najnižjih cenah v vsaki množini.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predume: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

24, 3

Obrtniki, naša moč in dobrobit sta samo v trdni organizaciji vsega obrtniškega stanu.

Laneno prejo

in domač sukanec izgotavlja in oddaja Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica

Anton Šinkovec, Kranj - Grosuplje.

Cenj. naročila na tovarno v Grosuplju.

Pravi malinovec

se vedno dobiva po najnižjih dnevnih cenah pri 30, 14-3

Potnik Srečko, Ljubljana, Metelkova ulica, blizu Belgijske vojašnice.

Istotam se dobijo ekstraktivni izdelki za sodavičarje.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

Poštno-čak. urad

št. 12.051.

13, 24-13

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH ! ! ! !